

Sygn. akt I CK 164/05

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 września 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marian Kocon (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Irena Gromska-Szuster

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z powództwa Stowarzyszenia Autorów (...) w W.
przeciwko "B(...)" Spółce z o.o. w W.

o ochronę praw autorskich, po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 28 września 2005 r., kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 30 listopada 2004 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala kasację i zasądza od pozwanej na rzecz strony powodowej 5400 zł (pięć tysięcy czterysta) tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 22 października 2003 r. zobowiązał pozwaną spółkę z o.o. B(...) do zaniechania odtwarzania repertuaru muzycznego i słowno - muzycznego chronionego przez powodowe Stowarzyszenie Autorów „(...)” oraz zasądził od pozwanej na rzecz tego Stowarzyszenia 250 000 zł z odsetkami tytułem „zbiorowego” wynagrodzenia (art. 79 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych - jedn. tekst: Dz. U. z 2000 r. Nr 80, poz. 904).

Sąd bowiem ustalił, że pozwana w sieci sklepów z obuwem luksusowym odtwarzała chronione przez powodowe Stowarzyszenie utwory muzyczne i słowno - muzyczne bez zapłaty wynagrodzenia. Było to odtwarzanie ciągłe, adresowane do każdego, kto na zasadzie wolnego wstępu znalazł się w sklepie.

Zarówno ustalenia Sądu Okręgowego, jak i jego rozważania prawne zostały przez Sąd Apelacyjny w W. uznane za prawidłowe, toteż apelacja strony pozwanej została wyrokiem tegoż Sądu z dnia 30 listopada 2004 r. oddalona.

Strona pozwana w kasacji - opartej na obu podstawach z art. 393¹ k.p.c. - zarzuciła naruszenie art. 231 i 233 k.p.c., a także art. 105 ust.1, 24 ust. 2 i art. 79 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2000 r. Nr 80, poz. 904, powoływanej dalej: „ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych”), i wniosła o uchylenie obu wyroków oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Bezzasadny jest zarzut naruszenia art. 231 k.p.c. przez przyjęcie istnienia w drodze domniemania faktycznego legitymacji strony powodowej do dochodzenia roszczeń o „zbiorowe” wynagrodzenie z tytułu odtwarzania (ciągłego) utworów muzycznych i słowno – muzycznych w sklepach skarżącej.

Skarżąca pomija, że przyjęte domniemanie dotyczy tylko określonych kategorii utworów tj., drobnych utworów muzycznych i słowno - muzycznych oraz określonych form ich eksploatacji, tzw. „małych praw”. Inaczej mówiąc, przyjęte domniemanie dotyczy tylko prawa publicznego odtwarzania „niedramatycznych” utworów muzycznych.

Strona powodowa posiada zaś decyzję Ministra Kultury i Sztuki zezwalającą jej na zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi do tej kategorii utworów także na polu publicznego odtwarzania, jak również posiada szereg umów zawartych z zagranicznymi organizacjami ochrony praw autorskich w celu reprezentowania ich na terenie kraju. Znaczna więc liczba utworów muzycznych i słowno – muzycznych chronionych przez stronę powodową uprawnia domniemanie, wbrew odmiennemu zapatrywaniu skarżącej, że utwory te znajdowały się również wśród utworów odtwarzanych przez pozwaną, to z kolei uzasadnia legitymację strony powodowej do dochodzonych roszczeń.

Upatrywanie przez skarżącego błędnej wykładni art. 105 ust. i ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych w przyjęciu, że z zawartego tam domniemania wynika „domniemanie naruszenia prawa w każdym przypadku, gdy tak twierdzi organizacja

zbiorowego zarządzania” oraz „domniemanie merytorycznej racji powoda” czyni zarzut bezprzedmiotowym, gdyż Sąd Apelacyjny takiego poglądu nie wyraził.

Bezasadny jest również zarzut skarżącej, że Sąd Apelacyjny naruszył art. 24 ust. 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, gdyż uznał, że na gruncie tego przepisu pozwana powinna wykazać, iż z odtwarzaniem chronionych utworów nie łączy się osiągnięcie korzyści majątkowych.

Zgodnie z konstrukcją art. 24 ust. 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych publiczny odbiór tylko wtedy jest dozwolony, jeśli nie łączy się z nim osiągnięcie korzyści majątkowych. W myśl ogólnej reguły dowodowej z art. 6 k.c. zaistnienie przesłanek do zastosowania tego wyjątkowego przepisu powinien więc udowodnić korzystający z utworów. Przyjęcie innego rozkładu obowiązku dowodowego jest niedopuszczalne ze względu na to, że art. 24 ust. 2 wprowadza wyjątek od prawa wyłącznego, i to korzystający z tego wyjątku musi udowodnić, że działanie jego mieści się w dozwolonych kryteriach (tak też SN w wyroku z dnia 18 listopada 2004 r., V CK 243/03, Biul. SN 2005/3/12).

Należy zauważyć, że sytuacje, w których odtwarzanie „niedramatycznych” utworów muzycznych w ramach prowadzonej działalności gospodarczej nie będzie łączyć się z korzyściami majątkowymi dla odtwarzającego, powstaną przede wszystkim wtedy, gdy klienci nie będą poddawani oddziaływaniu odbioru. Może tu chodzić przede wszystkim o małe powierzchnie handlowe, drobne zakłady usługowe, w których odtwarzanie służy zapełnieniu czasu personelowi. Odtwarzanie owych utworów na większych przestrzeniach handlowych, w których klient przebywa dłuższą chwilę, jak to miało miejsce w ustalonych okolicznościach sprawy, podlegają zakwalifikowaniu jako połączone z korzyściami majątkowymi. Na taką funkcję wskazuje zwłaszcza specjalne rozmieszczenie głośników do odbioru w salach obsługi klienta.

Z tych przyczyn orzeczono, jak w wyroku (art. 393¹² k.p.c.).